TEOZOFIJA

ZAGREB JUGOSLAVIJA

GODINA VI. 1933. BROJ 2.

Sadržaj:

Contents:

IMA PUT

Ima put, što vodi dubokim misterijima u svijet vječnoga života.

Put je težak, jer se Učenik mora izdići nad mnoštvo i ući u sredinu viših titraja, da ga oni prožmu, te uzmogne da uzvrati i odrazi novi titraj, budući da je krenuo na više Spiralom Života, gdje i opet mora da se nadje sa svima zadacima i problemima i da prodje ponovo sve ono što je već minuo prije nekoliko godina nalazeći se na nižoj zavojici. Sad ima da dokaže da je uistinu naučio sve zadaće i da je njihova snaga zaista izgradila mu značaj.

Prema tomu oni koji su čitali i proučavali iz knjiga, pohadjali sve sastanke i vladali se u skladu sa ovim životnim naučanjem znaju da je za njih uslijedila **Realnost** i da su svoje Realno Ja u svima svojim tjelesima poistovjetili sa **Njome.** Poradi toga izostaje svaka reakcija i izražaj neskiada što razara izazivajući pozledljivost i nestrpljivost, mržnju i bijes, podmuklost i strah, zavist i ljubomoru, sebičje i svu opačinu.

Dočekujmo, dakle, svaki nesklad bez otpora usvajajući svu njegovu opreku i preradivši je — kao vlastitu kušnju — uzvratimo svakomu, svagdje i uvijek mirno, s ljubaznim posmjehom veselja i sreće, kao odraz svijetla vlastitoga Sklada.

DIR. VALERIJA MAYERHOFFER

PRVI TAJNIK JUGOSLAVENSKOGA TEOZOFSKOG DRUŠTVA

Preminula je — da krene u svjetlije prostorije nebesnijih razina i ugleda Lik Božanskoga Sudije — svoga ja — Istinitu Premudrost.

*

Ovako gledajući odar svi prijatelji i znanci, svi saradnici i učenici, svi drugovi iz borbi herojskih i igara djetinskih, svi što bratstvom povezani i posestrinstvom sljubljeni, svi otiru suzu tuge i kidaju čuvstvo boli, jer život svom snagom svoje stvaralačke moći umiranja i opet isporučuje kruto blagu vijest sviju vremena i svakoga doba. On besjedi šutnjom svima smrtnim obličjima i pruža duši odraz veselja vizijom Vječnosti, kojoj je praizvor Duh vlastitoga Ja, Bog, što Jedan je i što je Život.

*

Dubokom odanosti kao najsvetijim zavjetom predavala se punom svijesti uzvišenom objektu svoje duhovne spoznaje. Velikoj Hijerarhiji Svijeta, što skladno vlada njime i upućuje ga mudro Božanskom Umijeću Života.

Proniknuvši bit Načelima Teozofskim činom silne volje vinula se golemom cilju napretka neprekinuto ispunjena težnjom da svom gorljivosti prinosi svoj udio savršenstva u ostvarivanju Plana Božanske Osnove divnim razumijevanjem Ljubavi za Bratsku Saradnju.

Posred vihora sukobâ i bure oprekâ želeći Pravdu, Dostojno Uvažena Sestra pružala je trajno smirenje doživljajem Istine napose Krugu iskrenih zanimanika, naimenovanom »Istina«, gdje razlijegao se Mir »Pozitivnih Mislilaca«.

*

Valerija, ljubljena Posestrimo naša, još si nam iskrenije mila, još tjesnije bliža! Časni lik Tvoj pohranjen je uspomenom sviju. Prepoznaješ sada svaku misao nam, pročitavaš svako čuvstvo naše, odgovaraš svakoj težnji našoj otkrivajući čistu namjeru nam i motiv, i gledajući nas u svoj istini vlastite Realnosti naše.

*

Eto nas, stoga, sviju uza Te sa najveličajnijim mislima, što sokole, sa najskladnijim čuvstvima, što umiruju, sa najstvarnijim djelima, što oduševljavaju, moleći Te usrdno da pozdravima harnosti naše prideš Ljubljenima svojim, što čekaju Tvoj pohod prilazeći Ti zagrljajem i rajskim osjećajem za dolazak Tvoj Njima najbolji.

Pođi Gospodu Svomu te nastavi vjerno služenje Njemu vezujući sve uza Njegov očinski poziv što prenosi ga Tebi zvučje Majstora Tvoga:

»Uđi u Radost Vječnoga Života« osjećajem da Ljubav besmrtna je i trajno zbiljna, sljubljujući čarom veselja Sve u Jedinstvo. AUM!

Jelisava Vávra.

Spiritualni Osnovi Mira

Govor g. J. H. Cousins-a. D. Litt., održan u Ženevi u oktobru 1932. prigodom zasjedanja Lige Naroda.

(Prvi dio toga govora donijeli smo u prvom broju ovoga godišta)

Kad će u aktivnostima života biti dovoljan broj pristalica i pobornika ove spiritualne demokracije, tako da će se njihov utjecaj početi osjećati, njihov primjenjeni »savjet savršenstva« početće — pomalo i bez nasilja — da istiskuje pojave nesavršenosti, koje danas ugrožavaju mir svijeta. Jedna od prvih takvih pojava nesavršenosti, koja će morati da uzmakne pred utjecajem spiritualne demokracije (ona je već počela uzmicati pred nuždom realnosti!) jest pogrešna ekonomska organazacija čovječanstva, koja nas unatoč sviju proučavanja i naučavanja ekonoma i sociologa ostavlja u svijetu, koji proizvodi više namirnica vanjskoga života, nego što treba, a pri tom ima preko 25 miliona sposobnih ljudi bez posla, a oko 100 miliona, koji se nalaze na rubu gladovanja. Američki su vojnici nedavno morali silom rastjerivati svoje drugove vojnike, — koji su god. 1918. važili kao »junaci«, a koji se danas nalaze među nezaposlenima, — kad su došli u Washington da traže pomoć. Engleski policisti sile engleske nezaposlene da poštuju zakon i red. A sada evo dolazi zima, nesumnjivo puna stradanja, bijede i nezadovoljstva, koja bi se ipak mogla pretvoriti u »blagoslovieno ljeto«, kad bi bilo toplih zraka spiritualnoga idealizma,

Pored ovih stvari, koje se tiču buduće idealistične organizacije mira među narodima na nacionalnom i privrednom polju, ima izvjesnih područja, gdje oni, koji aspiriraju na blagoslov, koji je namijenjen **stvaraocima Mira**, mogu vršiti svoj utjecaj sa ciljem, da se u drugima probudi željena psihologija mira.

Oni mogu n. pr. utjecati na roditelje, da obuzdavaju i smanjuju borbeni duh kod svoje djece, napose kod dječaka i to na taj način, da njihovom prirođenom i vrijednom instinktu za fantastične pustolovine i uzbudljiva iskustva pružaju zabavu i lektiru, ispunjenu duhom pomaganja i služenja čovječanstvu i prijaznosti prama životinjama, umjesto da im se davaju knjige pune kriminaliteta i senzualnosti, kao što se to danas događa. Osim toga mogu im se davati igračke, koje će u njima razvijati smisao za znanstvenu konstruktivnost, a ne da im se daje miniaturno oružje, da se njime sigraju, kao što se to može općenito vidjeti u Evropi i Americi. Nadalje može ih se nagovarati na igre, kojima se razvija spretnost, energija i okretnost, no u kojima nema ratobornosti i okrutnosti. Ja sam na ulicama Tokija vidio, kako se mala djeca vježbaju kao vojnici, a u New Yorku kako se boksaju, dok sam za vrijeme vožnje na parobrodu vidio ne samo očeve, nego i majke, kako svojim sinovima, a i kćerkama davaju u ruke pravo oružje i nagovaraju ih, da se igraju razbojnika i zločinaca, a da i ne govorim o ratničkom uzgoju, koji se sa strane vlasti propagira već kod male djece u izvjesnim državama, koje svojom agresivnošću neprekinuto ugrožavaju mir.

Sve su to zločinci protiv spiritualnog ideala čovječanstva i sigurna sredstva, kojima se uzdržava neprijateljska ratnička psihologija i sprečava mir. Pobornici mira, ma kojoj vjeroispovijesti oni pripadali, morali bi zahtijevati od svojih duhovnih poglavara, da s najvećom odlučnošću ustanu protiv ovakve prakse i da svojim pripadnicima razjasne zašto je potrebno, da se time prekine.

Oni mogu također utjecati na graditelje i prodavaoce igračaka, da ne proizvode i ne prodavaju igračke ,kojima se podstrekava ratobornost kod djece,... nadalje na pisce, nakladnike i knjižare, da ne pišu, ne izdavaju i ne prodavaju ratoborne pripovijesti, da obustave ovakvu protumirovnu aktivnost i da se nasuprot pobrinu za fizičke i mentalne stvari, koje će u djeci buditi duh herojskoga služenja u pogibelji, poticati ih na plemenita i viteška djela i uzgajati ih u znanju, disciplini i nesebičnosti. Kad bi roditelji širom svijeta izjavili, da ne će trpjeti ovakvu trgovinu, koja kvari duh mladeži, oni bi mnogo učinili, da se spreči ovaj val degradacije čovječanstva, koji je uzrokovan samo težnjom za dobitkom.

Pobornici mira mogli bi osim toga apelirati na prosvjetne vlasti, kao i na privatne nastavnike i uzgajatelje, da se iz knjiga i iz obuke ukloni sve, čime se ras-

piruje nacionalna mržna ili ističe superiornost jednoga naroda nad drugim,... nadalje da se potiče prijateljsko zanimanje za druge narode, za njihovu umjetnost, literaturu i osobine i da se neprestano drži pred očima učenika činjenica o bitnom jedinstvu čitavoga čovječanstva, kao i ideal da se ljudske institucije tako urede, da one slobodno izraze čudesno bogatstvo čovječjega djelovanja, koje se manifestuje u tolikim raznolikostima, a ipak je sve jedno.

No konačni apel za ostvarenje mira ima se upraviti na aspiracijsku prirodu čovječanstva, na onaj prirođeni impuls za proširenjem iskustva i svijesti, koji je znak zarobljenoga Boga u čovjeku. Na današnjem stepenu razvitka pretežne većine ljudskih individua obični ekspanzivni impuls ima kao cilj objektivno materijalno zadovoljenje nižih želja i požuda. Odatle nastaje rat između individua, kao i njegov zajednički izražaj u internacialnim konfliktima. No budući da je konflikt destruktivan, postoji opasnost, da će biti uništena i sama sredstva za zadovoljenje požuda. Odatle nastaju u individualnom životu: posti, diete, povlačenja, zavjeti odricanja;... u kolektivnom životu: zakoni i kazne; a u internacionalnom životu: ugovori, savezi, paktovi, diplomacija;... dakle sve sama realistička, nesavršena, pomoćna sredstva, koja može da uništi bilo kakav novi, malo jači, ekspanzivni impuls.

Odkako se pamti od religija je dolazilo nastojanje, da se čovječja težnja i aspiracija usmjeri prama unutra i prama gore,... prama proširenim iskustvima i zadovolenju viših želja, te prama jedinstvenoj saradnji sa svim fazama univerzalnoga života. Nažalost je ovo nastojanje bilo gotovo sasvim paralizirano negativnim djelovanjem elementala u protivnom smjeru. Iskustva nutarnje prirode i poticaji intuicije, — koji su uvijek i svuda isti, — prikazivali su se i tumačili izrazima isključivo teoloških sistema ili patentiranih spasonosnih teorija;... spiritualni razvitak bio je reduciran na svećenički djelokrug;.. idealističko ostvarenje jedinstva individualnoga života sa univerzalnim životom bilo je potamnjeno realističkim zamamnim dočaravanjem zasebnog uživanja u bajoslovnoj ćutilnosti.

Pa ipak uza sve ovo poniženje ljudskoga stremljenja do lažne ekskluzivnosti vjere, u ljudskom srcu tinja nada, koja nikako ne može da dolazi od same organizacije čovječanstva za zadovoljenje vanjskih individualnih potreba ili grupnih ambicija. Ne možemo se nadati, da će nam donijeti svjetski mir ni demokracija, ni autokracija, kao takova,... ni socializam, ni kapitalizam, kao takav,... ni komunizam, ni fašizam, kao takav, ali se možemo nadati da će taj mir biti ostvaren, ako proglasimo religijom bitnoga jedinstva svu manifestaciju **Jednoga Života** i ako uvedemo tehniku akcije te stvorimo organizaciju, koja će biti osnovana na tom spiritualnom jedinstvu.

Ovdje mogu pobornici mira dignuti svoj glas i pojačanom snagom pridružiti se apelu, koji se upravlja na vodiće i sljedbenike pojedinih religija i vjerskih denominacija, **da u svoj potpunosti ostvare i u život privedu osnovna naučanja svojih vjeroispovijesti,... dakle ne samo realističke nebitnosti tumačenja, nego idealističke deklaracije univerzalne Istine, koje potječu od njihovih osnivača.**

U jednom od **Upanišada** se kaže: **»Tko vidi u svima živim bićima Njega i sve gleda u Njemu, taj u buduće ne će nijedno živo stvorenje gledati sa prezirom«**, pa ipak je Indija morala čekati, da jedan sveti čovjek bude utamničen i da bude spreman da doprinese najveću žrtvu svojega života za pripadnike svojega naroda, da se premosti tisućljetni jaz između pojedinih kasta u socialnom životu Hindujaca i da se time bliže dovede mir u Indiji i mir između Indije i Britanije.

Buddha je pak rekao: **»Budite kao braća među sobom,... budite jedno u ljubavi, jedno u svetosti i jedno u gorljivom traženju Istine!«**, — a istočna Azija još i danas čeka, da se to ostvari.

A Isus Krist je Mojsijev dekalog skupio u jednu jedinu zapovijed: — **»Ljubi Gospodina Boga svim srcem i svom dušom svojom, a bližnjega svoga, kao samoga sebe!«** On time nije proklamirao tri ljubavi, to jest jednu prama Bogu, drugu prama bližnjemu, a treću prama sebi, nego jednu jedinu ljubav, koja je upravljena prama jednom Božanskom Životu, koji obujmljuje sve i koji prama tomu uključuje sve faze toga jednoga Života i proširuje granice naše ljubavi iznad gradova, država, kontinenata, pa i iznad čovječanstva, uključujući sve, što živi, dakle i ona bića, koja se u svojem razvitku nalaze ispod čovjeka. Ovdje ne će pobornici mira smjeti da se obrate apelom samo na vjerske vodiće i sljedbenike, nego će morati upraviti takav apel i na sebe, jer je izvan svake sumnje, da čovječanstvo neće niti zaslužiti, niti postići mir, dok idealniji ljudi spadaju među one, koji na okrutni, ku-

kavični i krvoločni način eksploatišu životinjsko carstvo u svrhe lažne znanosti, divljačkoga sporta i nepotrebne ishrane.

Prorok Muhamed je rekao: — »**Tko se oslobodi svoje vlastite požude, taj će napredovati**«,... međutim narodi, koji danas teže za mirom, ne mogu ga postići, jer njihovi vođe nastoje da povećaju njihove požude i umnože sredstva za njihovo udovoljenje, samo zato da bi time oživili i povećali trgovinu i industriju svoje države.

Svjetski će se mir moći postići samo onda, kad bude ostvaren mir među pojedinim ljudima i mir sa Bogom to jest, kada će sva ljudska djela i svi ljudski odnosi biti u skladu sa zakonom **Jedinstva Jednoga Života.**

Nekoliko pitanja onima, koji se nazivaju sljedbenicima Krista

U Matejevom Evanđelju, glava 5., redak 43 i 44 stoji napisano: — »**Čuli ste da je kazano: »Ljubi bližnjega svoga i mrzi na neprijatelja svoga.« A ja vam kažem: Ljubite neprijatelje svoje, blagosiljajte one koji na vas mrze i molite se Bogu za one koji vas gone!**«

Pitamo one, koji se nazivaju sljedbenicima Krista, ovo:

1. Jesu li ovo riječi Onoga, čiji sljedbenici oni vele da jesu?

2. Imaju li se te riječi uzeti ovako, kako su napisane ili u nekom prenesenom ili ograničenom smislu?

3. Ne bi li bilo u duhu Onoga, koji ih je izrekao, kad bi glavari kršćanskih crkvenih organizacija, kao i državnici kršćanskih država vodili brigu, da se ta zapovijed propovijeda svaki dan u školama, crkvama, kasarnama, kao i na ostalim mjestima prikladnim za to, i to sa onom odlučnošću i ozbiljnošću koja joj dolikuje?

4. Ne bi li svi ovi glavari i državnici, koji se nazivaju sljedbenicima Krista, radili u Njegovu duhu, kad bi vršili sav svoj utjecaj, da se ta zapovijed Kristova uvijek i svuda provodi u djelo i da bude glavni zakon, po kojemu bi se imali obavljati svi ljudski poslovi, međunarodni i narodni, javni i privatni?

5. Ne bi li ti glavari i državnici, kao i svi ostali ljudi, koji se nazivaju sljedbenicima Krista, pružili najbolji dokaz, da to oni doista jesu, kad bi svojim životom i svojim djelima pokazivali, da se te zapovijedi u svakom pogledu drže?

6. Ne bi li u tom slučaju postale suvišne sve konferencije za razoružanje i za očuvanje svjetskoga mira i ne bi li time i sama privredna kriza našla svoje jedino moguće rješenje?

7. Ako je tako, zašto oni, koji se nazivaju sljedbenicima Krista, tako ne čine?

C. Jinarajadasa: SVIJET U NEVOLJI

i kako Teozofi misle da mu se može pomoći.

(Primjedba urednika: Prigodom 57. Kongresa Teozofskoga Društva, koji se vršio koncem mjeseca decembra prošle godine u Adyaru, održano je pet predavanja o gornjem predmetu. Prvo predavanje održao je g. **C. Jinarajadasa** i mi ga ovdje u cijelosti donosimo. Ostala predavanja donijet ćemo sukcesivno u narednim brojevima).

Mi članovi Teozofskoga Društva nemamo nikakvoga drugog posebnoga zajedničkog vjerovanja, osim vjerovanja u **Sveopće Bratstvo Čovječanstva.** To naše vjerovanje sili nas, da osjećamo jedinstvo svega, što živi, a napose jedinstvo svih ljudi. I zato biti Teozof znači: 1. imati u svojoj svijesti živi osjećaj i puno razumijevanja za svaku nevolju u svijetu i 2. nastojati, da se pronađe put i način, kako da se smanji i ublaži bijeda u svijetu. Naša prva dužnost kao Teozofa jest dakle, da izađemo u svijet i da nastojimo ukloniti ili smanjiti stradanje, gdjegod naišli na nj. Kao vodič u tom poslu služi nam veliki rezevoar misli i mudrosti, nazvan Teozofija. Ovaj rezervoar potječe iz prošlosti, ali se još uvijek i dalje nadopunjuje. Nitko od nas u Teozofskom Društvu nije obvezan da prihvati sve, što Teozofija nauča; mi od toga naučanja odabiremo one ideje i ideale, koji nas najbolje nadahnjuju, da živimo kao Teozofi. Svatko će odabirati prama svojem temperamentu i svatko će zato u životu raditi

onako, kako će misliti, da može najbolje služiti velikoj ideji Teozofije.

Za vrijeme trajanja ovogodišnjeg Kongresa petorica od nas će iznijeti pred vas, što kao Teozofi mislimo, da bi moglo izvesti svijet iz ove goleme nevolje, u kojoj se danas nalazi. Nas ima samo petoro i mi sebi ne umišljamo, da ćemo donijeti nešta, što bi bilo tako potpuno i savršeno, da bi to morao svatko prihvatiti. Svatko od nas će u svojem predavanju nastojati, da prikaže, kako on gleda na taj problem i što on smatra da bi bilo najbolje, da se pomogne svijetu. I zato će svatko od nas osvijetliti taj problem sa svojeg ličnog gledišta i iznijeti ono, što se njemu čini, da bi bio najbolji lijek. Kad bi naš Kongres trajao mjesec dana, mi bismo mogli imati 30 predavača, koji bi vam taj problem prikazali sa 30 različitih gledišta, a osim toga i svaki pojedini od vas morao bi da kao Teozof uzmogne preporučiti ma kakav izlaz iz ove teške svjetske krize. Međutim naš će Kongres trajati samo 4 dana i zato ćemo moći ovdje iznijeti samo nekoje mogućnosti, kako bi se danas moglo pomoći svijetu.

Vama je svima iz novina, knjiga i predavanja poznato, što svjetski ekonomi kažu o današnjoj sveopćoj krizi i nevolji. Jedan navodi ovo, drugi ono kao uzrok i svaki od njih predlaže nekakav lijek. Karakteristično je, da se oni ne slažu u pogledu lijeka. Jedni predlažu, da se promjeni bankovni sistem..., drugi, da se ukinu carine i t. d. Ali ja, koji na sve te probleme gledam sa sasvim drugoga gledišta, jasno vidim, da uzrok svemu ovomu zlu leži u tom, što se u svijetu promijenio nazor o onomu, za čim je vrijedno da se teži u životu.

Nema sumnje, da bi bilo izlišno prepirati se o tom, za čim je vrijedno da se teži ili o tom, što je pravo, ili što je lijepo, ili što je dobro, ali u posljednje je vrijeme pod utjecajem moderne znatnosti nastupila promjena u pogledu onoga, za čim je vrijedno da se teži. Znanost je oslobodila privredne sile i pružila nam bezbroj novih stvari, kao rezultat usavršenja mašina. Čudesan napredak znanstvene i mehaničke proizvodnje zadnjih pedeset godina pružio nam je bezbroj raznih stvari, o kojima naši djedovi nisu ni sanjali da bi mogle biti potrebne za naš svakdašnji život. Mi kažemo danas, da je standard života postao viši. To je istina, ali kao posljedica toga neprekinutog usavršavanja, koje nam donosi znanost i mašinerija, životna je borba postala teška i ogorčena, kao još nikad do sada. Nove potrebe stvorene su za nas, koje prijašnjim generacijama nisu bile poznate. Nama se čini, da ne bismo mogli biti srećni, ako ne bismo imali ovo ili ono. Iz godine u godinu nove su nam stvari potrebne za našu fizičku udobnost. Naš današnji život je takav, da nam čitavi aparat modernoga poslovanja mora stvarati nove potrebe za našu sreću. Mi se više ne osjećamo srećnima sa potrebama, koje su naši djedovi smatrali dovoljnima.

Svi se narodi danas ekonomski reorganizuju, a svrha toga reorganizovanja je samo to, da se što više prodaje drugima, a što manje od njih kupuje. To je danas glavni ekonomski problem. Veli se: — »Dajte da organizujemo svoju zemlju tako, da ćemo moći što više prodavati, ali povisimo carinske ograde tako, da ćemo što manje kupovati«. Ali kakav rezultat je slijedio iz toga? Suvišak robe, mnogo više, nego što svijet treba, ali premalo novca i kupaca, da tu robu kupi. I zato svi ekonomi predlažu kao izlaz iz današnje krize ovo, što slijedi: **»Moramo stvoriti više novca za sve, tako da će se moći kupovati više robe!«.**

Po mojem mišljenju to nije ispravno rješenje ovoga problema i ja ću vam razjasniti zašto:

Veliko udaljivanje od prijašnjih životnih ideala, koje sam netom spomenuo, uzrokovano je u glavnom silnim razvitkom moderne znanosti. U prijašnjim vremenima, dok su ljudi bili više religiozni, nego danas, naučalo se, da je ovaj naš život, koji traje 70 do 80 godina, samo predvorje jednog drugog, većega života i da vrijednost sviju stvari i sviju djela na ovom svijetu ovisi o tom, dali i u koliko se njima oslobođuju sile Duše. Sve religije su naučale, da je čovjek samo putnik, koji kroz ovaj svijet putuje u vječnost. Danas međutim sve je to promijenjeno. Ljudi sve više nastoje, da žive u ovom svijetu, kao da su njegovi užici jedina realnost, što postoji. I zato njima odgovara sve, što pojačava osjećaj realnosti ovoga svijeta. Posve prirodno svi ekonomičari uzimaju u obzir samo to, da ljudi znaju i brinu se samo za ovaj jedan život na zemlji. Oni govore, da treba promijeniti sistem banaka, maknuti ili promijeniti carinske ograde, da se mora prestati s današnjim iskorišćivanjem radnika, da se veliki posjedi moraju razdijeliti među one, koji sami obrađuju zemlju, da se vojske i mornarice moraju smanjiti i t. d. Bezbroj različitih predloga dolazi od njih, ali svi oni

imaju samo jedno značenje, naime: — **Treba više novaca za svakoga!**

Međutim pravo rješenje glasi: — **Treba više Duše za svakoga!** Baš zato, jer smo zaboravili veliku istinu, da je Duša nosilac pravoga života i jer smo na mjesto Duše postavili sve one ugodnosti, koje se kriju pod pojmom »novac«, baš zato se svijet danas nalazi u takvoj krizi i nevolji. A istom onda, kad opet steknemo ono spiritualno naziranje, koje smo izgubili, istom onda će prilike u svijetu početi ozdravljivati. Što ima pravu, trajnu vrijednost u životu? To je pitanje, na kojem počiva sav taj problem. Što mi danas naučamo u svojem, modernom uzgojnom sistemu? Učimo, da, budemo li uštedili novac, moći ćemo investirati i time privrediti više imutka i osigurati se protiv bijede u starosti. Cijeli naš ekonomski sistem šapće nam: — »Brini se za svoju budućnost u **ovom** svijetu, misli na starost, štedi i privređuj!«

A ipak ima jedna druga nauka, koja se naučala u prošlim, starim vremenima, a koja je tako lijepo izražena u kineskoj poslovici: — Ako imaš dva hljeba, prodaj jedan i kupi ljiljan!« Ovim jednostavnim riječima tako je lijepo izražen veliki spiritualni princip o preobraženju Života. Ali taj je princip danas nepoznat u svijetu;... danas vrijedi samo princip: privređivati, štediti, zgrtati.

Međutim naš život, naš napredak i naše samo-izraženje ne će dobiti više smisla i sadržaja time, ako budemo mnogo stekli i posjedovali, nego samo time, ako budemo imali **prave i doista vrijedne** stvari. Za napredak i ozdravljenje svijeta nije potrebno više novca, nego samo više dobroga prosuđivanja. Na tomu principu morala bi se provesti reorganizacija svijeta.

U čemu leži prava vrijednost i pravo bogatstvo našega života? Zamislite sebi, da namjesto toga, da neprestano mislite i težite, kako ćete povećati svoj dohodak, da mislite i težite, da usavršite svoje oči, da ćete s njima moći više vidjeti ili svoje uši, da ćete s njima moći bolje čuti. Zamislite sebi čovjeka, koji se vježba u tom, da upozna što više cvijeća ili da otkrije što više niansa u sunčanom zapadu ili da čuje što više harmoničnih tonova u muzici mora. To su stvari, kojima se izrazuje Život! I zato bi nas svaki ispravni uzgojni sistem morao poučavati, kako ćemo iz naših iskustava izabirati ono, što je neprolazno i što ne ćemo izgubiti, kad jednom odložimo svoje fizičko tijelo. **Da raspoznamo neprolazno od prolaznoga, to je svrha našega života!**

Međutim religije danas ne govore ljudima o toj svrsi ili barem ne onako intenzivno, da bi ih mogle uvjeriti. I to je razlog, zašto danas moramo iznova učiti, da upoznamo život. Jer veličina života pojedinog čovjeka ovisi o ono nekoliko stvari, koje on **izabere** iz života. Što više smanjujemo broj svojih potreba, to ćemo više skrivene ljepote naći u njima. A ispravno izabirati iz života, to je zadaća pravoga uzgoja. Pravo bogatstvo dolazi uvijek od ispravnog odabiranja i pretvaranja grubljega u finije i prolaznoga u neprolazno. Dozvolite, da to malo ilustriram: U svojoj sobi imam uza svu stijenu mnoštvo knjiga. Kad bih bio prognan u pustinju i kad bih samo nekoje od ovih knjiga smio ponijeti sa sobom, izabrao bih ove: Upanišade, Bibliju, Sutta Nipata, Danteovu Božanstvenu komediju, Hardyeve pjesme i dvije Oxfordske knjige engleskih i španjolskih stihova. Zašto baš ove? Jer sam otkrio svoj literarni svijet i što čitam u ovim knjigama, to je odraz mojega nutarnjeg otkrića.

Mi smo na ovom svijetu zato, da u sebi otkrijemo pravo bogatstvo i pravu vrijednost onoga, što posjedujemo, ali nažalost o tom nas danas nitko ne poučava. I tu će opet jednom religija morati da nam pomogne. Ne mislim pod tim ono slijepo vjerovanje, niti formule, niti dogme, niti rituale... nego mislim onaj smisao za spiritualne vrednote, koji bi nam religija morala dati,... smisao finoga ukusa za sva životna iskustva, po kojima možemo naučiti da raspoznamo pravo od varavoga, vječno od prolaznoga. **Natrag k Duši** u tomu je spas!

Ali koju metodu moramo upotrebiti, da to postignemo i da sami sebe poučimo, kako da se vratimo k Duši? Ne zakonima! Nikakvi propisi bilo koje administracije, nikakvi zakoni, koje je proklamirao bilo koji kralj ili zakonodavac, ne mogu nas poučiti, kako da nađemo put do Duše. To nas može poučiti samo Duša sâma. Ako u svijetu ima barem nekoliko ljudi, koji imaju prave značajke Duše, oni nalikuju miniaturnim suncima, što svojim sjajem na sve strane pokazuju drugima svu veličinu Duše.

Rješenje cijeloga toga problema leži u tom, da se u svakoj zemlji nađe nekoliko stotina ljudi, koji će se dati na otkrivanje Duše i koji će graditi na Duši, a ne na posjedu i bogatstvu. Te će se ljude u početku napadati, proganjati i ismjehivati,

ali kasnije će ih razumjeti i oni će svojim načinom života propovijedati veliku nauku, da čovjek dolazi na ovaj svijet zato, da otkrije **pravu bit Duše u svakoj stvari**, .. u svakom kamenu, u svakoj travci, u svakoj životinji i u svakom ljudskom stvoru, koji ovdje živi i trpi. Kad bi se samo sve religije danas složile, da propovijedaju i naučaju nauku: — da je čovjek vječan,.. da je svrha njegova života na zemlji, da otkrije barem nešta od ljepote života u vječnosti,... da je ovaj život na zemlji samo predvorje onoga vječnoga života i da njegova vrijednost leži samo u tom, da nas on spomoću ovih boli, patnja i stradanja nauči, da otkrijemo ono, što je savršeno, vječno, lijepo i srećno!

Kad bi to religije naučale,... kad bi se sve religije složile, da još jednom čovječanstvu reknu, da je Duša najveća i najvrijednija stvar u životu, onda bi se ova pokvarena ekonomska mašinerija svijeta sama od sebe popravila. Smanjiti ovu borbu čitavoga čovječanstva, — to je danas najprešnija potreba. Kad bi svaki čovjek smanjio tu borbu sâm za sebe odabirući ono, što je bitno i tražeći samo ono, što je vječno,... onda bi malo po malo njegov primjer slijedili i drugi i time bi se tempo našega života, — umjesto da se ubrzava, — smanjivao i nama bi preostalo dovoljno vremena, da otkrijemo Dušu u lijepim malim stvarima života, dok ne bismo konačno vidjeli samo Jednu Stvar — naime **Bitnost Života u vječnosti.** Kad čovjek otkrije tu jednu Stvar u svemu, što postoji, on je našao sve. Zar se čitavi ocean ne odrazuje u jednoj kapljici rose? Zar nije sva ljepota svijeta sadržana u jednom cvijetu? Zar ne vidimo svu božanstvenost Krista ili Šri Krišne u nevinom licu djeteta?

To su istine, koje danas treba propovijedati ljudima i samo onda, ako ćemo spoznati, da našavši Dušu, našli smo sve, ... samo onda ćemo, — po mojem mišljenju, — naći izlaz i spas iz ove velike nevolje, u kojoj se danas nalazi svijet!

TEOZOFSKA SITUACIJA

Napisao Harold Morton, Generalni Sekretar Australske Sekcije.

Kreativna Auto-analiza.

Auto-analiza može biti korisna ili štetna;... ona može uliti novu energiju ili paralizovati postojeću aktivnost. Ima jedna pričica o nekoj stonogi, koju su pitali, kako ona hoda:

»Neka stonoga bila je posve srećna,
Dok ju neka žaba, onako iz šale
Ne upita: »Kaži mi, koja noga dolazi iza koje?«
To je njene misli tako zbunilo,
Da je očajna legla u neku rupu
I razmišljala, kako će da hoda.«

Ovakovu analizu ne ćemo preporučiti kod prosuđivanja današnje Teozofske situacije. Teozofsko Društvo je živi organizam sa čudesnim mogućnostima. Paralizovati njegov rad, značilo bi svijetu oteti njegovu službu, koja donosi energiju. To bi bilo isto tako, kao kad bi nekoga čovjeka uzgajali i trenirali za neko veliko djelo, pa kad bi došlo vrijeme, da se to djelo izvrši, ovaj bi čovjek ostao neaktivan. Ono, što mi tražimo, to je još **jača i efektivnija aktivnost** i zato analiza, koja ne služi toj svrsi, nije samo nepotrebna, nego je i štetna.

Da se na to u prošlosti nije pazilo, dokazuje nam neobično jasno slučaj onih članova Teozofskoga Društva, koji su krivo shvatili Krišnamurtijevo naučanje. Krišnamurti osuđuje sitničavost. On veli, da se ideali, aspiracije, motivi i djela moraju ispitati nepristrano i neosobno. Ništa nije sakrosanktno;.... ispravnim kriticizmom može se sve poboljšati. I zato Krišnamurti zahtjeva od svojih slušača, da na sebe uzmu okove ispraznih ideala, izjavljujući, da je sav njihov dosadašnji rad bio samo obmanjivanje. Primjećujemo, da su u ono vrijeme najveći broj njegovih slušača činili Teozofi, od kojih su mnogi najodanije služili Teozofskom idealu i doprinosili za nj velike žrtve. I šta se dogodilo?! Umjesto, da ove izjave Krišnamurtijeve služe kao korisna provokativna sila, one su na mnoge, koji su do tada bili odani služitelji Velikoj Stvari, izvele čudan hipnotički efekat. I od onda su oni izgubljeni za svako aktivno služenje svojim bližnjima,.... a to je po našem mišljenju jedva ono, što Krišnamurti želi. Ali zato oni, koji su razumjeli Krišnamurtija upotrebljavaju kreativno njegov kriticizam, oni su kao preporođeni. Oni kidaju okove sićušnih ideala i razvijaju se u novi život. U ovom smislu ispravni je kriticizam koristan, a to je ono, što nama treba.

Egzoterički Cilj.

Naša polazna tačka je ovo: — **Dharma** Teozofskoga Društva jest, da svijetu objavi istinu Prastare Mudrosti i da time rasprši tamu neznanja, koja u njemu vlada. To bi n. pr. za pojedine nacionalne Sekcije našega Društva značilo, da bi one morale stanovnicima svojih područja objaviti nauku o Reinkarnaciji i Karma, pa onu o Evoluciji i t. d., tako da bi ti ljudi mogli živjeti inteligentno u skladu sa planom Prirode. Sada nastaje pitanje: — Ima li se Teozofsko Društvo smatrati samo uredom za informacije ili ima li ono biti organizacija ljudi, koji su se udružili u svrhu zajedničke akcije? Naš odgovor glasi: — Teozofsko Društvo mora biti i jedno i drugo!

U prvom redu Teozofsko Društvo mora davati sve potrebne informacije onima, kojima treba vodstvo u životu i u tom pogledu ono ne smije zatajiti. Ima n. pr. neki čovjek, koji pita, zašto je duž cijelog svoga života bio strašno kažnjavan, premda je uvijek bio strpljiv i blag? On ispaštava neki svoj zločin iz prošlosti i njemu treba rastumačiti zakon Reinkarnacije. Za drugoga je opet cijeli život samo zbrka i nesmisao. Njemu treba objasniti plan Evolucije. Sve ove stvari su toliko vrijedne, da se njihova cijena ne može dovoljno naplatiti. Bez njih se Život ne može razumjeti i dok svaki ljudski stvor na zemlji nije za njih saznao, dužnost je svakoga pravoga Teozofa, da najistrajnije radi na propagandi.

Međutim teozofska se propaganda mora bitno razlikovati od propagande većine religioznih organizacija i sekta, iako za to ne smije biti manje intenzivna. Teozofi nemaju namjeru, da bilo koga obrate, nego vrše propagandu samo zato, da ljudima objave one istine, koje im mogu biti korisne u životu. Međutim oni nikoga ne sile, da prihvati njihova razlaganja. Jedino što Teozofi žele jest, da ljudi saslušaju ono, što im Teozofija donosi i da to bez predrasuda prouče. Oni mogu svoj sud i odložiti, pa i s tim će Teozofi biti zadovoljni. Jer jednoga će dana ove ljude stići kakova bol i nevolja i onda će nauka o Karmi i Reinkarnaciji, — koju su oni nekada odbacili i koja je za njih pala u podsvijest i zaborav, — ponovo se pojaviti u njihovoj budnoj svijesti, kao pravo otkrivenje. Kad jednom istina Teozofije dobije životno značenje i životnu vrijednost za čovjeka, on će je bezuvjetno prihvatiti.

Put vlastitoga razvitka.

Drugi cilj našega Društva ima biti primjena ovoga znanja na život i rad. Ta se primjena vrši na Putu vlastitoga razvitka, koji vodi do Majstorstva. Neizbježni rezultat Evolucije putem Reinkarnacije je Majstorstvo. Kako čovjek razvija u sebi latentnu božanstvenost, tako on koraca putem učeništva, prolazeći svima njegovim stepenicama, dok konačno i sâm ne postane Majstorom Mudrosti. U pravilima Teozofskoga Društva nije navedeno, da je cilj Društva, da ljude privede na taj put učeništva, niti se to može, kao neka dogma nametnuti njegovim članovima. Stoga razloga je osnovana Ezoterička Škola, kojoj je povjerena ta specialna zadača i koju poradi toga posve ispravno nazivaju srcem Teozofskoga Društva. Ona nipošto nema namjere, da sebi prisvaja funkcije glavara,... ona ne stvara nikakove planove, niti nameće bilo kakve odluke vanjskom Društvu, nego samo nastoji, da svoj život izlije putem vanjske organizacije u svijet, kao što srce šalje krv u svaki dio tijela. Da naš pokret bude potpun, bezuvjetno je potrebno, da ima Ezoteričku Školu, podobnu za život, pripojenu Teozofskom Društvu, sa rezervoarom snage, koja dolazi od Velikoga Bijelog Bratstva.

Dobro je, da se opomenemo, da je jedan od Majstora rekao Heleni Petrovnoj Blavatsky ,da bi Teozofsko Društvo bez Ezoteričke Škole i bez onoga života, koji Majstori ulijevaju u nju, naličilo tijelu bez duše. Potpuni se čovjek sastoji iz duha, duše i tijela. Može se reći, da Veliko Bratstvo Majstorâ pretstavlja duh,... Ezoterička Škola pretstavlja dušu, a vanjska organizacija Društva pretstavlja tijelo Teozofskoga Pokreta. Za uspješan i plodonosan rad potrebno je, da ovo troje bude zajedno i u potpunom skladu. Bez duše, t. j. bez Ezoteričke Škole, naše bi Društvo sličilo bilo kojoj drugoj organizaciji, kojoj je svrha studiranje. Sa Ezoteričkom Školom iza sebe, Teozofsko Društvo postaje više, nego obična organizacija, koja radi na ostvarenju Bratstva zajedno sa stotinu drugih organizacija, jer ono u tom slučaju obavlja još jedan specialni rad, naime vodi čovjeka do smišljenoga i sistematskoga razvijanja samoga sebe.

Ne tvrdimo, da je naš Pokret jedini put, koji vodi do usavršenja i oslobođenja, — kao što to čine, bilo namjerno ili iz neznanja, gotovo sve religije i sekte, a i neki sljedbenici Krišnamurtija, — ali sa autoritetom znanja možemo reći, da se

naše Društvo može smatrati vratima, kroza koja se sigurno i bez opasnosti može doći u nazočnost Starije Braće. Ima mnogo različitih organizacija, koja davaju informacije u pogledu vlastitoga razvitka, a isto tako ima i institucija, koje nas vode do nogu Starije Braće, ali naše Društvo pokazuje put, koji je neopasan za učenika i koji sigurno vodi do cilja.

Ako među našim članovima nema apsolutne sigurnosti, da postoji cilj, za koji je potrebna što življa akcija sviju članova, da ga se postigne, naše će Društvo jedva biti onako snažna institucija, kakva bi morala biti. Samo ondje, gdje je akcija živa i neumorna i gdje život pulsira sa disciplinom, samo ondje se može ostvariti onako efektivna organizacija, koja će uspješno služiti čovječanstvu. Tako dugo, dok će naši članovi jasno vidjeti pred sobom uzvišeni cilj Teozofskoga Pokreta i svom predanošću raditi na njegovu ostvarenju, tako dugo će naše Društvo biti velika snaga u svijetu i organizacija posebne vrijednosti i važnosti. Oni pak, koji bi htjeli naše Društvo ograničiti na jednostavnu filozofsku školu, u kojoj bi se učenici poučavali da slijede istinu, a da se pri tom ne bi zahtijevalo, da se ta istina praktično primjeni u život.... oni uzimaju našem Pokretu ono, što je najvrijednije i najvažnije.

Ljudski Materijal.

Nakon što smo prikazali ciljeve našega Pokreta, — ciljeve, koji su nesumnjivo dovoljno vrijedni i uzvišeni, da mogu privući i oduševiti svakoga spiritualno bar donekle razvijenoga čovjeka, — potrebno je, da ispitamo, kakav nam materijal stoji na raspolaganje. Teozofsko je Društvo nešta zasebno i jedinstveno u pogledu ljudi, koji čine njegovo članstvo. Ono ne spada među one svjetske pokrete, koji broje milijune članova, ali njegovi članovi imaju za današnje doba posebno značenje, koje se ne može dovoljno ocijeniti. Većina između njih jesu odani služitelji Majstorâ Mudrosti i već su duž bezbrojne vijekove u bilo kojem svojstvu radili za Stariju Braću. Jedan put kao vojnici, drugi put kao kraljevi dvorjanici, treći put rastepeni na sve strane svijeta, da ondje izvrše teške zadaće (što je napose lijepo prikazano u knjizi **Životi Alciona),** dok se danas većina njih nalazi u krugu Teozofskoga Društva. Zar je dakle čudo, ako su članovi Teozofskoga Društva pripravni na svaku, pa i najneobičniju žrtvu? Ili zar je čudo, ako mnogi od njegovih najboljih radnika imaju podobnost, da intuitivno pogode volju Majstorâ?

Materijal je neobičan. On ne pripada onoj vrsti, iz koje nastaju veliki geniji. Geniji su obično individualisti. Oni se dižu u visinu, zaokupljeni svojim vlastitim interesima, ne brinući se za ostalu braću ljude. Teozofi su pak radnici, koje možete poslati bilo kuda, gdje valja obaviti kakav posao ili gdje treba spasiti situaciju ili gdje se ima svladati kakva velika teškoća. Teozofi su pioniri;.... neki od njih mogu da budu sposobni vođe..... drugi su opet podobni za bilo kakav drugi rad..... ali svi su oni lojalni i odani služitelji Velikoga Bijelog Bratstva.

Kampanja Aktivnosti.

U sadašnji je čas važno i potrebno, da Društvo širom svijeta poduzme intenzivnu kampanju aktivnosti, koja će mu omogućiti, da što uspješnije izvrši svoju zadaću u novoj civilizaciji. Činjenica, da se naš Pokret ima boriti sa teškoćama, ne treba nas plašiti. Teška ekonomska depresija zajedno sa krivo shvaćenim naučanjem Krišnamurtija doveli su do toga, da su mnogi odani i neumorni radnici napustili svoje mjesto. Naši su redovi prorijeđeni i čini se, da su nekoji od naših članova završili svoj rad za Teozofsku Stvar. Oni su dali sve, što su imali u ovom životu. Pa ipak situacija ne dopušta pesimizam, naprotiv ona nas zove na što intenzivniju aktivnost. Kad sve oko nas izgleda crno, a situacija nam se čini beznadna, onda se možemo opomenuti one epizode iz Velikoga Rata: Jednom prilikom, stojeći pred najtežim zaprekama, Maršal Foch javio je u Glavni Stan: — »Moje središte popušta, a lijevo krilo uzmiče; situacija je odlična. Navaljujem!« Istina je, da je situacija uvijek odlična, ako navaljujemo i zato je i Teozofska situacija odlična, jer još uvijek ima u Teozofskom Društvu ljudi, koji neustrašivo srću u borbu i navaljuju sa gorljivošću, koju su razvili svojim mučeništvom u prijašnjim životima.

Tko će da izradi program, tako širok i velik, da će svaki član Teozofskoga Društva moći u njemu saradivati,... tako privlačiv, da će zaokupiti interes i imaginaciju svakoga pojedinca i tako efektivan, da će po njemu Teozofsko Društvo moći potpuno izvršiti svoju zadaću u izgradnji novoga svijeta? Nama danas treba plan za organizirani rad, koji će obuhvatiti cijeli svijet!

Osnovi Krišnamurtijeva Naučanja

Priređeno po prikazu g. E. A. Wodehouse-a, objavljenom u »Star Bulletin-u«.

Da uzmognemo razumjeti Krišnamurtijevo naučanje, potrebno je, da upoznamo gledište, sa kojega on posmatra sve ono, što se događa u svijetu, kao i njegov nazor o osnovnim pitanjima čovječjega života.

Spekulativna filozofija je svoj nazor o svijetu gradila na predodžbi apsolutnoga, čistog bivstvovanja. Krišnamurti pak gradi svoj univerzum na osnovnom principu Stvaranja — Kreativnosti. Prama njegovu naučanju mi ne smijemo sebi zamišljati Život ili Konačnu, apsolutnu Realnost, kao čisto **Bivstvovanje**, nego kao **čistu Aktivnost**. U pozadini svega, što postoji, — onkraj cijelog manifestiranog Univerzuma, — moramo sebi zamisliti, ne ocean apsolutnog mirovanja, nego vječno gibanje, a to gibanje jest **Stvaranje. Život je Stvaranje. Biti znači stvarati.** Prama tomu ono, što nazivamo Manifestacijom, — a što nije ništa drugo, nego Život u aktivnom stvaranju, — nije poremećenje ili ograničenje Realnosti, nego Realnost, koja sama sebe izrazuje. To je Kreativnost, koja oslobađa i time ostvaruje svoju vlastitu stvaralačku bit. To je stvaralački impulz, koji sâm sebe oslobađa. Ako pak upitamo, zašto je taj impulz potreban, onda nam istina na to ne daje drugi odgovor, nego: — **Stvaranje radi samoga stvaranja.** Dalje od toga ni najdublja metafizika ne može prodrijeti, jer nešto dalje i ne postoji.

Uočimo li ispravno Krišnamurtijevu formulu: »Život je Stvaranje«, vidjet ćemo, da ona unosi snagu oslobođenja u cijeli manifestirani Univerzum i da ga jednim dodirom rješava teškoga tereta, pod kojim je do sada stenjao. U svijet forma i materije ona unosi svježi dašak Realnosti, koji ga oslobađa od sviju dosadašnjih ograničenja. U Krišnamurtijevu Univerzumu ono Apsolutno nije neka nedokučiva apstrakcija. Da to uzmognemo razumiti, poslužit ćemo se poredbom sa umjetnikom — kiparom.

Stvaralačke aktivnosti.

Ima različitih vrsti umjetnika, već prama tomu, kojom materijom se pojedinac služi za stvaranje svoga djela. Slikar stvara u bojama, muzičar u tonovima, filozof u idejama, a kipar u kamenu. No jeli »kreativnost« kipareva bilo u čemu manja od kreativnosti slikareve ili muzičareve ili one filozofa? Ili drugim riječima, zar kreativnost biva manja, ako je materijal grublji i tvrđi? Nipošto ne! Veliki kipar je na ovaj način isto tako kreativan, kao i veliki muzičar. Razlika leži samo u tehnici, koja je opet uvjetovana materijalom, u kojemu stvara.

S druge opet strane, dali kamen, kao kreativno sretstvo, manje »oslobađa« kreativnost kiparevu, nego riječi kreativnost pjesnikovu ili boje kreativnosti slikarevu? To jest, može li kipar u kamenu manje izraziti svoju kreativnu ideju, nego pjesnik svoju u riječima ili slikar svoju u bojama? Ne, nipošto ne! Oslobođenje kreativnosti je u svim slučajevima jednako i samo po sebi neovisno, kako o tehnici tako i o materijalu, koji se upotrebljava.

A to isto vrijedi za manifestirani Univerzum. Uzmemo li za bazu formulu: »Život je Stvaranje«, onda moramo reći, da Život ostaje uvijek jednako kreativan, dakle jednak sâm sebi, bez obzira na gustoću materije, u kojoj se on manifestira. Radi se dakle samo o razlici u kreativnoj tehnici, a oslobođenje kreativnosti je, kako smo napred pokazali, neovisno od tehnike. To oslobođenje kreativnosti je uvijek jednako, kadgod se kreativna snaga izrazuje u materiji i obliku. To je evo odgovor na onu metafizičku nedokučivost onkraj skrajnjih granica Manifestacije. Ne postoji dakle neko blijedo, apsolutno Sve, u koje se ima konačno raspasti i rasplinuti sve ovo raznoliko, što sačinjava ovaj Univerzum, nego postoji živa Energija, koja je nazočna u svakom konkretnom predmetu. Otrgnite list i ona je u njemu; dignite kamen i vi držite nju u ruci. Svijet oko nas nije više tamnica, nego je otvoren uzduhu i suncu. Realnost nije više tuđinac za nas; ona se evo u svoj svojoj čistoći pojavljuje na samim našim vratima.

Život kao Stvaranje.

Da uzmognemo razumjeti, kako ova formula Krišnamurtijeva može izvesti ovakvu promjenu i kako je ona ugrađena u Krišnamurtijevu filozofiju, poslužit ćemo se jednom jednostavnom i skromnom ilustracijom. Ta će nam ilustracija pokazati,

kako ova jednostavna promjena gledišta od »Život kao čisto Bivstvovanje« u »Život kao Stvaranje« jednim udarcem ruši cijelu dosadašnju teoriju o »Manifestaciji kao teretu«, koja je do sada tištila naše spiritualno mišljenje i kako time otvara pred nama program spiritualnog **samo-usavršenja**, koji se u principu potpuno razlikuje od onih dviju alternativa »neutralizacije« i »bijega«, koje su sa prijašnjega gledišta bile jedino logički moguće.

Instrumenat oslobođenja.

Zamislite sebi veliki komad kamena. Za čovjeka, koji bi taj kamen imao nositi na leđima, taj bi kamen bio samo teret i muka i on bi se toga mogao riješiti samo na dva načina: — Prvo: Mogao bi osjećati takav nutarnji poriv, da taj kamen nosi, da bi prestao osjećati njegovu težinu. On bi n. pr. mogao nositi taj kamen za nekoga, koga toliko voli, da mu s najvećim užitkom čini svaku, pa i najtežu uslugu. Ili bi mogao taj kamen nositi umjesto koga drugoga i to zato, da mu time uštedi muku, a u tom slučaju motiv bi bio isti. Ili bi mogao taj kamen nositi samo zato, da jača svoje tijelo i vježba mišice, a u tom slučaju ne će težinu kamena osjećati kao muku, nego kao nešta korisno, što mu pomaže da postigne željeni rezultat. Sve ove mogućnosti spadaju u kategoriju »neutralizacije«. Teret je još uvijek ovdje — i njegova masa i težina jesu još uvijek najvažnije činjenice,... no neugodno djelovanje njihovo bilo je izjednačeno, neutralizirano nečim drugim.

Druga metoda je jednostavnija i direktnija. Ona se sastoji u tom, da kamen zbacimo sa leđiju i pustimo, da padne na zemlju. To je metoda »bijega«. I ovdje treba primjetiti, da masa i težina ostaju odlučne činjenice. Kamen se doduše više ne nosi, ali upravo njegova masa i težina jesu oni uzroci, zbog kojih je bio zbačen.

Ima međutim jedan čovjek, za koga taj kamen nije ni zapreka, ni neugodnost, jer on ima za njega sasvim drugo značenje. Za njega je taj kamen sredstvo i instrumenat stvaralačkoga djelovanja. Taj čovjek je kipar-umjetnik. Dajte mu taj kamen i one iste osobine, koje su za druge ljude bile teret i neugodnost, za njegovu su umjetnost bezuvjetno potrebne. Tvrdoća i masivnost kamena nisu više zapreka i neugodnost, jer upravo one mu omogućuju, da stvara svoje djelo. Sve ono dakle, što je nosač osjećao kao »teret«, postaje sredstvom oslobođenja za čovjeka, koji u kamenu gleda nešta, što se ima stvaralački formirati. Kamen je ostao isti, ali njegovo značenje, njegov odnos se potpuno promijenio.

Stvaranje bez napora.

Isto to vrijedi i za Manifestaciju. Zamislite sebi namjesto kamena i kipara kreativni odnos između Realnosti i Manifestacije i nemojte više formu i materiju smatrati »teretom«, koje manifestirani Život mora da »nosi« i jednim mahom ste izmjenili sve odnose i vrednote u svijetu. Što je do sada izgledalo kao ograničenje i zapreka, sada postaje bitnim uvjetom oslobođenja. I namjesto prijašnjega svijeta, u kojemu je sve bilo »teret i okovi«, imate pred sobom »slobodni« svijet kreativne djelatnosti. A sa gledišta »Život kao Stvaranje« gradacije Manifestacije su posve bez značenja. U svim fazama i na svim stupnjevima oslobođenje, koje se postizava stvaranjem je uvijek i u svemu jednako.

Govoreći o »oslobođenju« postavit ćemo još jedno pitanje: — Što sa gledišta stvaranja možemo nazvati potpunim i apsolutnim oslobođenjem? - Jasno je, da o potpunom i apsolutnom oslobođenju, — u koliko se radi o svrsi stvaranja, — možemo govoriti onda, kada kreativna ideja ili namjera, — stvarajući u upotrebljenom materijalu i pod uvjetima specijalne tehnike, koju taj materijal propisuje, — dosegne savršenstvo u svojem vlastitom samo-ostvarenju. To znači, da između ideje i njene realizacije ne postoji više nikakva zapreka. U koliko se pak radi o kreativnom procesu, to će se najviši stepen ovoga oslobođenja postići onda, kada kreativna energija bude stvarala s potpunom neprisiljenošću i bez najmanje muke i napora, ostvarujući sa nepogrešnom lakoćom svoju namjeru. **Beznaporno i neprisiljeno ostvarivanje savršenstva** jest dakle prava oznaka stvaralačke slobode. Prama tomu — u našoj filozofiji o manifestiranom svijetu — ako nam uspije da dokažemo, da Život sâm u sebi bez napora i posve neprisiljeno ostvaruje savršenstvo, dokazat ćemo time, da je Život u tom svijetu — kreativno govoreći — slobodan. Ta će sloboda biti **kreativna sloboda** i ona će se u svakom slučaju ostvarivati u onom materijalu i spomoću njega, u kojem Život bude slučajno djelovađ i u onoj tehnici, koju taj materijal bude propisivao, ne gubeći pri tom niti svoju čistoću, niti potpunost. A ta će čistoća slobode biti sloboda beskrajnog ili apsolutnog Života. U svakom takovom savršenom ostvarenju »Život-kao-Stvaranje« će ostvariti svoju

vlastitu apsolutnost. Gdje god postoji savršenost, tamo moramo sebi zamisliti, da je apsolutno ostvarilo svoje oslobođenje.

Međutim, prije nego što napustimo ovo suptilno i teško pitanje o »savršenstvu kao slobodi« — a koje pitanje igra tako važnu ulogu u Krišnamurtijevoj filozofiji — moramo se još osvrnuti na dvije važne stvari. Jedna od njih se tiče zasebnosti svega savršenoga, a druga odnosa između svake pojedine savršenosti i cjeline Života. U oba će nam slučaja naš umjetnik-kipar još jednom poslužiti kao primjer.

Savršenstvo se uvijek odnosi na nešta zasebno.

Postavljamo dakle pitanje: — Ima li se djelo kiparevo smatrati manje savršenim, — ako je inače u svim ostalim pogledima savršeno, — samo zbog toga, — jer njegova statua nema funkcija, kao živi čovjek,... ako ona n. pr. ne može misliti, micati se i govoriti? Sigurno ne! Savršenost statue je zasebna vrst savršenosti, specijalna za umjetnost kiparstva, koja obuhvaća samo ono, što pripada toj umjetnosti. Isto tako, ako pretpostavimo, da naš kipar izrađuje realističnu figuru neke stare prosjakinje, zar možemo tvrditi, da je njegovo djelo manje savršeno, — ako ga je on inače sa kiparskog gledišta izradio potpuno savršeno, — samo zato, jer ono prikazuje manje lijepu osobu, nego što je Pallas Athena ili Afrodita? Ne, i opet ne! Jer savršenstvo nekog umjetničkog djela jest savršenstvo toga zasebnog dijela i od njega se ništa više ne zahtjeva. Svako takovo savršenstvo jest zasebna stvar i između njega i ostalih savršenstava ne može biti poredbenog procjenjivanja u pogledu višeg ili nižeg ranga umjetničkog stvaranja. Savršeni kip neke božice nije, kao takav, ništa više »savršen«, nego savršeni kip kojeg prosjaka. Dolazimo dakle do važne konstatacije, **da se savršenstvo odnosi uvijek samo na nešta zasebno.** Svakoj stvari pripada njeno primjereno savršenstvo i svako takovo savršenstvo je dovoljno i potpuno samo u sebi. I tako se ponovo vraćamo ideji o Apsolutnome, koji se može ostvariti unutar granica zasebnoga kreativnog akta, a da pri tom ništa ne gubi od svoje vlastite apsolutnosti. To je malo teška ideja, ali ju moramo potpuno shvatiti i usvojiti, jer ona je jedna od najvažnijih dedukcija formule »kreativnosti«.

Sloboda putem stvaranja.

Nadalje, — dali naš kipar, — ako ga posmatramo kao živu kreativnu individualnost, — stavlja manje svoje žive individualnosti u mali kip, nego u veliki ili manje u djelo skromne vrsti, nego u nešta raskošno,... pretpostavivši dabome, da kod svakog od tih djela, on teži za savršenošću? Sigurno ne! U svako od tih djela stavlja on sebe cijeloga. On stvara kao nerazdjeljena ličnost i njegovo svršeno djelo — bez obzira na to, kako malene su njegove dimenzije ili kako skroman je njegov predmet — stoji, kao izraz cijeloga čovjeka. Ako osim toga takvo djelo promotrimo, kao oslobođenje kreativne ideje, ustanovit ćemo, da ono, bilo malo ili veliko, pretstavlja jednako oslobođenje. U svakom slučaju, ako je djelo savršeno dovršeno, oslobođenje kreativne ideje je potpuno. I tako dolazimo do još jedne, vrlo značajne konstatacije, koja ima dalekosežnu filozofsku vrijednost, naime **do konstatacije Kreativnog Života, koji ostvaruje i oslobađa sebe cijeloga u svakom kreativnom aktu, a ipak, usprkos toga, ostaje vječno nesmanjen i neiscrpljen,... do konstatacije Apsolutnoga, koji može potpuno ući u nešta zasebno i podati mu svoju vlastitu apsolutnost, a pri tom ipak ostaje tako netaknut, da na isti način i u isto vrijeme može ulaziti u bezbroj drugih zasebnih predmeta.**

Time smo ukratko otkrili najdublju i najčudesniju istinu, da u Univerzumu, — ako ga posmatramo kao Kreaciju, — svaka zasebna stvar **jest** Apsolutni, ako je samo savršeno ostvarenje ideje, koju je ona imala da izrazi i da se u takvoj savršenoj zasebnoj stvari cijeli Kreativni Život ostvaruje i time postizava svoju slobodu.

Sada treba samo da skupimo rezultate posljednjih nekoliko članaka, pa da onda imamo pred sobom osnovne principe Krišnamurtijeva novoga tumačenja Univerzuma, jer baš primjenom ovih principa na Život u kreativnoj Manifestaciji uspjeva mu, da nam pokaže, da taj Život, usprkos prividnom ograničenju forme i materije, ostaje, kakav je uvijek bio: apsolutan, čist i slobodan. Priroda, — veli Krišnamurti, — nije tamnica Realnosti, naprotiv, ona je Realnost ili Život, što se oslobađa. Što je kamen za kipara, to je forma i materija za Život, koji je stvaranje. One su bezuvjetno potrebne okolnosti za njegovo samo-ostvarenje i oslobođenje. Pa ni stepen gustoće materije ne utječe na ovo kreativno samo-oslobođenje. Gustoća doduše nameće različitu tehniku, ali kreativno oslobođenje je uvijek jednako. Ili drugim riječima: Realnost našega fizičkog

svijeta nije manje Realnost, nego Realnost viših svijetova. U svijetu fizičkih predmeta oko nas, Kreativni je Život isto tako potpuno nazočan i isto se tako potpuno oslobađa, kao i u svijetu beskrajno finije materije. Budući da je oslobođenje, u svojem kreativnom aspektu, uvijek neovisno, koliko od materijala, koji se kreativno upotrebljuje, toliko i od tehnike, koju taj materijal zahtjeva... ono je jednako istinito i potpuno u svemu.

Jedino sama stvar može omogućiti ili spriječiti kreativnu slobodu i mi onda imamo ostvarenje ili ne-ostvarenje kreativne ideje u svoj punoći i čistoći. Za Stvaranje je savršenstvo jedina sloboda, a najviši stepen slobode se postizava onda, kada se savršenstvo ostvari neprisiljeno i bez napora. A to je upravo ono, — veli Krišnamurti, — što vidimo svuda oko nas u Prirodi. U savršenstvu svakoga prirodnog predmeta, manifestirani svijet proglašuje — jezikom kreativnosti — apsolutnu slobodu Života, čiji je on izraz.

Savršenstvo je jedina sloboda.

Kudgod pogledamo u Prirodi, nalazimo Kreativnu Umjetnost, gdje neprisiljeno i bez napora provodi savršeno utjelovljenje svoje vlastite kreativne misli. Ovdje nas Krišnamurti napose upozoruje, da ne smijemo zamijeniti pojam »savršenstvo« sa stvarima, koje tomu savršenstvu ne pripadaju. Lijepa stvar nije zbog svoje ljepote »savršenija« od ružne; više razvijena stvar nije zbog višeg stepena razvitka »savršenija« od manje razvijene. Savršenstvo izvjesne stvari ili izvjesnog bića leži u svakom slučaju u tom, da je ta stvar ili to biće savršeno i tačno ono, što po svom biću ima da bude i da se nalazi na svojem pravom mjestu.

Ovdje treba da se dobro sjetimo onoga, što smo napred rekli za kipara. Mi ćemo to ovdje donekle parafrazirati u svrhu primjene na Manifestaciju, kao cjelinu.

Promatrajući »prirodno savršenstvo«, — a pod time razumjevamo savršenstvo svakog predmeta u živoj Manifestaciji, — ne smijemo od njega zahtjevati više, nego što ono može biti. Jer savršenstvo pojedine stvari leži u tom, da ona bude upravo ono, što jest i ništa više. Prama tomu ne smijemo osuditi kamen zato, jer nije bilina, niti bilinu zato, jer nije životinja. »Savršenstvo« svakoga je primjereno njegovoj vrsti. Isto tako ne smijemo u pogledu »savršenstva« osuditi bilo koju stvar radi toga, jer je grublja ili ružnija ili nezgrapnija od koje druge stvari. Kremen ima svoje vlastito savršenstvo, premda nije diamant. Ljubica ima svoje vlastito savršenstvo, i ako nije ruža. Svakoj stvari pripada njeno vlastito savršenstvo i ono je samo za sebe dovoljno. Prama tomu ne smijemo u Prirodi tražiti neko jedinstveno savršenstvo, niti neki općeniti standard savršenstva, koji bi se osnivao na nekim objektivnim kvalitetama. Postoje naime bezbrojna savršenstva, a svako od njih pripada izvjesnoj stvari ili izvjesnoj vrsti stvari. Svako od ovih savršenstava moramo smatrati potpunim u samomu sebi. Ono ne duguje ništa drugim savršenstvima i protivi se apsolutno svakom pokušaju poredbe ili kvalifikacije. Ukratko: svako takvo savršenstvo je nešta apsolutno... u svako od njih je ušao Kreativni Život u svoj svojoj potpunosti i našao u njemu svoje ostvarenje i oslobođenje.

Prirodnost.

To pak ne znači ništa drugo, nego da savršenstvo svake pojedine stvari u Prirodi leži u njenoj »prirodnosti«. Svaki stvoreni predmet postaje savršen, kad je ono, što po svoj prirodi jest. Ljubica ostvaruje svoju »prirodnost« time, što je ljubica, ruža time, što je ruža i svaka od njih po toj svojoj prirodnosti postaje »savršena« u pogledu svoje vrste. A to isto vrijedi za cijelu ljestvicu Prirode. Od najsitnijeg zrnca prašine do samog praga čovječanstva nalazimo, da »prirodnost« i »savršenstvo« idu rukom o ruku. Tek u čovječanstvu ovo pravilo po prvi put zatajuje — ili se bar tako čini, — ali to je druga stvar, na koju ćemo se kasnije vratiti. Za sada je dovoljno da primjetimo, da ni ovdje — ako se pravo uzme — pravilo ne zatajuje. Kontinuitet izgleda da je prekinut zbog toga, jer čovjeka čini prolazno »neprirodnim«, nešto, što je u njemu, a što je u protivnosti sa Kreativnim Životom. Jednom kasnije u čovječjem razvitku, kad će ovaj protivni elemenat iščeznuti iz njegova života i kad će se Kreativni Život ponovo osloboditi u njemu, — kad će on, drugim riječima, postići ono, što se naziva »Oslobođenjem«, — čovjek će opet postati »prirodan« i time savršen.

Dinamički Aspekat Života.

To je pojam »prirodnosti« i »savršenstva«, koji nalazimo u Krišnamurtijevu naučanju. Kad bismo htjeli iznijeti potpuno značenje toga, morali bismo pisati na dugo i široko, ali nas za sada ovdje za-

nima samo to, kakav utjecaj ima to na općeniti odnos Realnosti prama Prirodi ili Manifestaciji.

Život, koji je Realnost, — veli Krišnamurti, — je slobodan i apsolutan u svakom kutiću Manifestacije i to radi toga, jer je svaki stvoreni predmet unutar Prirodnoga Reda čisti izraz one kreativne ideje, koja mu je dala formu. Već samim tim, da je ono, što po svojem biću jest i da ispunjuje svoju vlastitu »prirodnost«. Kreativni Život, koji stvara i uzima oblik, manifestuje i ostvaruje svoje savršenstvo i (u jeziku kreativnosti) postizava svoju slobodu. S metafizičkog gledišta svaka takva stvar je nešta konačno:... ona u apsolutnoj čistoći manifestuje slobodu i punoću Života.

I time je naš univerzum konačno oslobođen. Prelaz od statičkoga na dinamičko naziranje Života razrešio je, da se tako izrazimo, cijelu strukturu Manifestacije i pustio svijetlo i svježi zrak onamo, gdje je prije bila tama i zagušljivost. Teret i pritisak ograničenja, koji je iz Prirode načinio zapreku između Realnosti i Čovjeka, zapreku, koja stoji u neprijateljskom stavu prama njegovim aspiracijama i tuđa je i najdubljim instinktima njegova bića — jednom je za uvijek uklonjen.

Čovjeku više nije potrebno, da svoje spiritualno samo-ostvarenje postizava neutralizacijom nekakovog tereta, jer neki teret više i ne postoji; ... niti je potrebno, da bježi od tereta, jer ne postoji nešto, od čega bi trebao da bježi. Realnost, koju traži, nije više nešta tuđe za njega;.. ona je ovdje, svuda oko njega u prirodnoj savršenosti svakoga stvorenog predmeta. Ono, o čemu su pjesnici nekada snivali, govoreći o Prirodi, sada je ostvareno. Ona sada može zauzeti svoje mjesto u velikoj organičkoj sintezi Realnosti.

Apsolutna vrijednost.

Takav je evo Univerzum, u koji moramo sebi zamisliti, da se rađa čovjek, kad se pojavljuje u Prirodi,... Univerzum, sastavljen od bezbrojnih pojedinačnih savršenosti, od kojih je svaka nešta apsolutno u sebi, budući da je produkt jedinstvenog kreativnog akta i ima samo tu svrhu, da ostvari tu zasebnu savršenost. To je dakle Univerzum, koji ne može doći ni u kakav drugi odnos, osim jednostavnog i primarnog odnosa između predmeta i Života, koji ga je stvorio,... kao i jednostavnoga odnosa, koji postoji između ovakovih predmeta među sobom, kao manifestacija jednog i istoga Života.... u kojemu je, ukratko, Život sâm jedini zajednički faktor i jedini mogući odnos. To je Priroda, kako ona postoji za Realnost.... to jest svijet, potpuno slobodan, jer je svaki predmet u njemu znak apsolutne, kreativne slobode i jer je on kao cjelina, agregat takovih predmeta. U takovom svijetu ne može doslovce biti ništa, što bi vezalo, ništa, što bi narušivalo integritet svakog pojedinoga predmeta,... dakle nikakovih grupacija u pogledu kvalitete,... nikakvih klasifikacija u pogledu vrijednosti,... nikakovog povezivanja u pogledu neke svrhe, kojoj bi oni imali da služe.

Nema gradacije vrijednosti.

Život, gledajući na Prirodu svoga stvaranja, ne vidi nikakovih zajedničkih kvaliteta, nego samo jedinstvenost. On ne vidi niti gradacije vrijednosti, jer svaki predmet ima svoju apsolutnu vrijednost, budući da je ono, što po svojem biću jeste. Isto tako ne vidi on niti neku svrhu, koja bi jedan od njegovih stvorova vezala uz neki drugi, jer svi stvorovi bez razlike imaju samo jednu svrhu, a to je, da izraze sâm život. To se pak jedva može nazvati svrhom, isto tako, kao što nije »svrha« vode, ako oslobođena na visini, teče prama nizini,... niti je »svrha« kamena, da ispušten iz ruke, pada prama zemlji. Život stvara ,jer on **jest** po svojem biću Stvaranje;... to je sve, što možemo reći. Zato između Života i njegove Manifestacije ne postoji nikakav odnos svrhe, isto tako, kao što takav odnos svrhe ne postoji između mene i moje slike u ogledalu. Ja se nalazim pred ogledalom i zato je moja slika ovdje. Život je Stvaranje i zato je Priroda ovdje. Tako Život svojom manifestacijom nema nikakve namjere, kao što i ja nemam nikakve namjere svojom slikom u ogledalu.

Prikazavši tako Univerzum, kao nešta bez svrhe, bez odnosa; ... kao nešta, što nema nikakovo drugo značenje, nego da samo sebe izrazi i manifestuje... sada ćemo se obratiti Čovjeku i promotriti ulogu, koja je njemu određena u ovom i ovakovom Univerzumu. Što je njegova uloga i kakovo mjesto zauzima on u ovom manifestovanom svijetu? Vidjeli smo, kako Život-kao-Stvaranje uslijed svojeg urođenog nagona izlazi u Manifestaciju, a taj Život tjera putem istoga organičkog samo-razvijanja izvan granica jednostavnoga manifestovanja u Prirodi i čini ga Čovjekom.

(Drugi dio ovoga razmatranja donijet ćemo u narednom broju).

DRUŠTVENE VIJESTI

Pedeset i sedma Godišnia Skupština Teozofskog Društva

Adyar, 24—27 decembra 1932

I opet je Teozofsko Društvo odrazilo širom svijeta žar svijetla za ostvarivanje Bratstva. Članovi su ljubopitno očekivali hoće li gospođa Dr Annie Besant, Pretsjednik društva sići u prostorije zborovanja, ali ona je odaslala samo vijest, kojom je kao pretsjedatelj isporučila deklaraciju i formalno otvorila Skupštinu. Predao ju je sakupljenima Potpretsjednik, Mr. A. P. Warrington ovim riječima:

Braćo! Vrlo sam povlašten da Vam pročitam srdačni pozdrav što ga naša poštovana Pretsjednica šalje ovoj 57-oj Godišnjoj Skupštini. On glasi:

Dragi prijatelji i braćo, sinovi i kćeri! Pozdravljam Vas danas ovdje od svega srca svoga. Svaki mi je pojedini od Vas drag kao vlastiti sin moj ili kći, i nema ničega što bi me moglo tako usrećiti kao kad gledam Vas okupljene oko sebe u domu Majstorâ. U Njihovu domu doista pozdravljam Vas.

Neka Njihov Blagoslov počiva nad glavom svakoga od Njihove djece.

Našli se svi u Njihovoj Nazočnosti.

Neka Njihova Ljubav ostane sa Vama.

A sada proglašujem ovu Skupštinu otvorenom za služenje Majstorima i na pomoć Njihovoj djeci.

Kao i minule godine i ove mi je godine povjereno da Vam upravim govor za otvorenje Skupštine, budući da isti razlog i ovaj puta kreće simpatije naše i odanost onoj koja je svoje najljepše i najsnažnije doba poklanjala Teozofiji i uzgoju čovječanstva u svomu Pretsjedniku što je poradi svoje isoke starosti još manje podobna da se pojavi među nama, nego je to bilo pred godinu dana. Duž mnogo godina oslanjali smo se o nju tražeći pomoć u njenom milosrđu, ali doskora nam je da uočimo potrebu, te otpočnemo sami potpunije da stajemo svojim nogama boreći se za se a u skladu sa nepromjenljivim načelima Teozofije, napose ushtijemo li da dosegnemo ono izravno ostvarenje života za koje stoji Teozofija..... budući da je na domaku osvit novoga dana, što navješta više svijetla i života i ljubavi za sve ljude bez razlike.... što donosi rješenje koje se osniva na istini da je Život u biti svojoj Jedan, nipošto da ih je mnogo, i da je Bratstvo Zakon o našem bivovanju, što traje zauvijek. Kako je prama tomu Teozofija onaj golemi eksponent Bratstva, šta se javljala u svakom doba, slijedi, da je Teozofija silno potrebna u ovaj čas... kao nikad prije, te je ne smijemo uskratiti nikom, već kako reče veliki naš Pretsjednik, da budemo živim primjerom Teozofije, te tako ispunimo dužnost svoju što je Majstori Mudrosti očekuju od svakoga Teozofa«.

Uz ostale smjernice rada i statistički pregled Potpretsjednik je iznosio u svom daljem govoru sažetak iz izvještaja pojedinih nacijonalnih društava.

Rad skupštine u Adyaru donio je u svomu programu obilje izražaja Teozofije kao Života. Javna predavanja, od kojih se jedno nalazi na drugom mjestu u ovom broju, a ostala će slijediti u narednim brojevima, iznijela su poglede na današnje nevolje u svijetu i pružila način kako da ih se ukloni uopće, te naročito prikaz Tajne Nauke.

Od sastanaka što su se održavali samo sa delegatima osobite su dojmove ostavili oni koje je spremio C. Jinarajadasa pod nazivom »Pisma Majstora« i »Okultni život Dr Besant« popratívši ih sa projekcijama diapozitiva.

Teozofsko društvo

Pretsjednik: Dr Annie Besant.
Potpredsjednik: A. P. Warrington.
Tajnik: Ernest Wood, prof.
Blagajnik: A. Schwarz.
Pretsjednikov mjesečnik: The Theosophist.

»Teozofija« izlazi 6 puta na godinu — Godišnja pretplata iznosi Dinara 42.— Vlasnik i izdavač: Jugoslavensko Teozofsko Društvo, Zagreb, Mesnička 7, III. kat. — Odgovorni urednik: Dipl. Ing. Božidar Prikril, Zagreb, Vinkovićeva ulica 9. — Tisak Zagrebačke Privredne Štamparije, Margaretska ulica 1. — Za tiskaru odgovara: Juraj Boranić, Mesnička ulica 49.